

Zenón o „jednu“ / Jedno u Zenóna / Sjednocenost / Integrita

Zenon prý říkal, že vyloží-li mu někdo, co jest jedno, bude on moci říci, co jest jsoucno. (Zl. A 16 z Eudema u Simplikia.) (0170, Zlomky předsokr.myslitelů, př.K.Svoboda, Praha 1944, s. 64.)

[Komentář LvH:]

Jsoucno tedy není mnohost, tj. není to hromada. Jinak, obráceně řečeno, hromada není ještě skutečné jsoucno, což pochopitelně neznámá, že prostě „není“. Hromada jakýmsi způsobem (velmi nedokonalým) také „jest“, ale jen z nějaké perspektivy, v nějaké souvislosti, jen pro někoho (nebo pro něco, ale také zde je třeba jisté opatrnosti, neboť to „něco“ musí být skutečným centrem vztahů, nejenom centrem myšleným, konstruovaným a tedy zaměnitelným jiným konstruktem). To nás vede k rozlišování mezi hromadami a skutečnými jsoucnými, která musí být jednotou, tj. musí být vnitřně sjednocena, integrována. Fundamentální chybou elejského myšlení bylo takové pochopení jednoty, které mnohost rušilo, vylučovalo. V tom je nesporně přednost Hérakleitova, který jednotu neodtrhuje od mnohosti, ale chápe ji právě jako sjednocenost mnohého, přičemž to mnohé je zachováno, ačkoliv sjednoceno. Zenónova chyba je zřejmá už z postavení samotné otázky: „co jest jedno“, čímž se de facto tvrdí, že jedno je „něco“ (rozumí se předmětně, „geometricky“ uchopitelného). Ve skutečnosti problém sjednocenosti „jednoho“ je problém časový, problém jednoty dějství, dění: „jedno“ je vždycky událost, nikoliv geometrická konstrukce mimo čas.

(Praha, 971224-1.)